

cserepek gyűjthetők. A lelőhelyet földút szeli ketté, DK-ról a szemételep, DNy-ról a csatorna határolja.

Kertek alja (KÖH 75101): Régóta tudott, hogy a község ÉK-i részén, a Szabadság utca mögötti kertekben, a Vasadi 2. főcsatornát D-i oldalról szegélyező alacsony homokháton folyamatosan csontokat, cserepeket és egyéb régiségeket hoz felszínre az eke. Ezen a területen szarmata kori település felszíni nyomai figyelhetők meg. A lelőhely területén szántott és gondozatlanul hagyott kertek egyaránt találhatóak.

Lajos-föld (KÖH 75097): A községtől ÉNy-ra, a temetőtől kb. 200 m-re É-ra, a Vasadi 2. főcsatorna DNy-i oldalán, egy ÉNy-DK irányú alacsony homokháton a szántásban őskori, szarmata, középkori és újkori kerámiatöredékek gyűjthetők. A lelőhelyet ÉK-ról a főcsatorna, DK-ról egy tanya, míg DNy-ról, Ny-ról akáccsal szegélyezett földút határolja.

Széles-Lapos-dűlő (KÖH 75099): A községtől É-ra, a monori bekötőút Ny-i oldalán található, a Vasadi 2. főcsatorna É-i oldalán emelkedő alacsony homokháton. A tanya mögötti szántásban, a távvezetékoszlop körül szarmata kerámiatöredékek gyűjthetők.

TANKÓ KÁROLY

548. Vaskút, Igali-főcsatornától K-re (KÖH 73249)

(Bács-Kiskun megye) A

A lelőhely Vaskút ÉNy-i határában, az Igali-főcsatornától K-re, a Kovács-tanyától 200 m-re DK-re helyezkedik el egy ÉNy-DK-i irányú földháton. A Magyar-Horvát gázvezeték nyomvonalára eső HT-143 jelű lelőhelyen 2010. május 6–11. között a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai több ütemben végeztek feltárást. A lehumuszolt 1377 m²-ből 720 m² bizonyult régészeti fedettné. A sárgásbarna homokos altalajon 19 objektum foltja rajzolódott ki a nyelés alkalmával, közülük 11 árokrészletnek, 7 gödörnek és 1 cölöphelynek bizonyult. A leletanyag alapján 9 objektum köthető a késő avar telephez; a többi objektumból lelet nem, vagy csak állatcsont és kőanyag került elő. A nyomvonalszakasz egész területére érvényes, hogy 10–20 méterenként kerültek elő a kerek vagy szabálytalan alakú vermek, ill. a tölcséresen és ívelten szűkülő falú, ívelt aljú, kerítő- és vízelvezető árkok. A 112+970 és 113+000 km-szelvények között egyetlen objektumfolt sem jelentkezett, majd a hiátus után DNy-ra ritkásan, de egy újabb gödör és néhány keskeny árok került elő.

A kisebb-nagyobb méretű gödrök különféle funkciójú, kerek vagy hosszovális alakú, egyenesen vagy ívelten szűkülő falú, barna homokkal kevert humuszos betöltésű vermek voltak. Az egyikben a nyelési szinttől kb. 20 cm-re egy összefüggő 30 cm vastagságú átégett, kormos réteget figyeltünk meg. Az állatcsontok mellett korongolt (hullámvonal díszítésű oldaltöredékek) és kézzel formált edénytöredékek kerültek elő. A feltárt kisebb-nagyobb árokszakaszok többsége egyenes vonalú,

ÉNy-DK-i tájolású. Az ásatás jellegéből adódóan a feltárt részletek alapján az árkok nagyobb összefüggéseit nem láthatjuk világosan.

A leletek az elsődleges feldolgozásukat követően a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Pópity Richárd, Szabó Dénes technikusok.

BENEDEK ANDRÁS

549. Vasszilvágy határa

(Vas megye) Ő, B, LT, Ró, Kö

A község rendezési tervéhez kapcsolódó örökségvédelmi hatástanulmány elkészítését megelőző terepbejárást végeztem 2010. március 28-án.

Belső Rétszer (KÖH 73301): A község É-i határában, az Acsádra vezető 8637. jelű út mellett, attól K-re, a tsz-major É-i faszorától É-ra és a Hosszú-víz-patak Ny-i oldalán, annak meredek lankáján helyezkedik el. Kiterjedése nagy, kb. 450×220 m, iránya É-D. Hosszúak, ovális területen szóródott a leletanyag, ami nagyon intenzíven jelentkezett a szántásban. Sok, többségében nem jól határozható, jellegtelen őskori kerámiatöredéket, valamint sok kelta kerámiaanyagot gyűjtöttem. Ezekon kívül több nagyobb őrlőkötőredék, sok folyós és szivacsos szerkezetű vassalak és több nagyobb mész-kődarab feküdt a szántásban. A leletanyag ugyanolyan intenzív a patak mentén, mint a dombtetőn, vagy a műút közelében. A lelőhely D-i vége nehezen volt meghatározható a növényzeti fedettség miatt, de nem érte el a tsz-major határát.

Csillag-irtás (KÖH 73293): A község D-i, DK-i határában, egy alacsony É-D irányú dombvonulat K-i, alig lejtő oldalán helyezkedik el. Dél felől sűrű, telepített erdő és gondozott akácos határolja. Kiterjedése kb. 360×150 m, iránya nagyjából É-D. Viszonylag keskeny, hosszúakasan elnyúló terület. A vastag növénytakaró miatt mindössze kevés és igen elaprózódott kerámiát sikerült gyűjteni. Ezek nagy része jellegtelen őskori darab, kevesebb a középkori kerámiatöredék. A leletanyag erősen kopott állapotban, nagy felületen elszórva került a felszínre.

Kiköltő (KÖH 73295): A község D-i határában, a már ismert Paperdő (KÖH 43149) lelőhelytől K-re, ÉK-re, egy markáns vízmosás által határolt dombvonulat K-i teraszán kerül el. Kiterjedése kb. 310×80 m. A keskeny, hosszúakasan elnyúló területől kevés és igen elaprózódott kerámiát sikerült gyűjteni. A leletek egy vízmosás, vagy hajdani vízfolyás lankás teraszán jelentkeztek, amely a község D-i határában, a Paperdő mellett fut bele a Hosszú-víz-patakba. A lelőhely területén kevés, jellegtelen őskori kerámiatöredéket gyűjtöttem, igen elszórtan.

Kiköltő, Alsó-telek (KÖH 73297): A község belterületének K-i határában, a Hosszú-víz-patak K-i markáns teraszának tetején fekszik. A lelőhelyet a kiépített dűlőutak nagyjából négyfelé osztják. Hosszában átfut

rajta egy gázvezeték is. Kiterjedése kb. 410×220 m, iránya ÉNy-DK. Széles, ovális területen szóródott a leletanyag. A lelőhely centruma egy jól kivehető, kis átmérőjű magaslat. Ettől a ponttól a vízfolyás felé a leletek száma csökkent, ellenben épebbek, méretük nagyobb, kevésbé kopottak. Több helyen a leletanyag a mélyebb szántással újonnan érintett szürkésfekete rétegből való, amit frissen bolygattak meg. A területen sok, többségében nem jól határozható, jellegtelen őskori kerámiatöredéket gyűjtöttem.

Külső Rétszer (KÖH 73299): A község É-i határában, a Szombathely–Sopron vasútvonal, a Hosszú-víz-patak, az ÉNy-DK irányú gázvezeték nyomvonala és a belterület É-i határa által közrezárt, többhektárnyi területen helyezkedik el, a patakra lejtő, lankás dombvonulat Ny-i oldalán. Kiterjedése igen nagy, kb. 710×310 m, iránya ÉNy-DK. Széles, ovális területen szóródott az anyag, ami nagyon intenzíven jelentkezett a szántásban. A területen sok, többségében nem jól határozható, jellegtelen őskori kerámiatöredéket, valamint jelentős számú késő bronzkori és kelta kerámiaanyagot gyűjtöttem. Ezenkívül több nagyobb őrlőkötőredéket és kevés kovaszilánkot is leltem. A leletanyag ugyanolyan egyenletesen intenzív volt a patak mentén, mint a dombtetőn, a földút közelében. A lelőhely DK-i vége nehezen volt meghatározható a növényzet miatt, de nem éri el a belterület határát.

Rózsás-dűlő (KÖH 73307): A község Ny-i határában, a Rátka-patak K-i oldalán helyezkedik el egy megközelítőleg sík területen. Kiterjedése kb. 320×160 m, iránya ÉNy-DK. Hosszú, ovális területen szóródott a leletanyag, ami nagyon gyéren jelentkezett. Kevés jellegtelen őskori és némi római kori kerámiatöredéket gyűjtöttem.

Temető mellett (KÖH 73311): A község D-i határához közel, a műút K-i oldalán, a Hosszú-víz-pataktól Ny-ra, annak meredeken a patakra lejtő lankáján, a jelenleg használt új temetőtől D-re helyezkedik el. Kiterjedése kb. 160×60 m, iránya É-D. Hosszú, ovális területen szóródott a leletanyag, nagyon gyéren. Kevés jellegtelen őskori és némi római kori kerámiatöredéket leltem.

Váti útra-dűlő (KÖH 73303): A község D-i határában, a 8637. jelű úttól Ny-ra, az új tsz-telephelytől D-re, a település D-i határárka mentén, az útról is jól érzékelhető magaslaton fekszik. Kiterjedése kb. 300×90 m, iránya ÉNy-DK. Hosszú, ovális területen nagyon gyéren szóródott a leletanyag. Kevés jellegtelen őskori és némi római kori kerámiatöredéket gyűjtöttem.

ILON GÁBOR

550. Vasvár, domonkos kolostor (KÖH 42805)

(Vas megye) Kö

2010. júniusban és szeptemberben régészeti megfigyelést és hozzá kapcsolódó feltárást végeztünk a kolostor belső udvarában. A tervezett szikkasztók, valamint a víz- és csapadécsatornák nyomvonalán ásott árkokban számos szórványlelet, kerámia, csat, bronztű, kisebb

ágyúgolyó és középkori ezüstérme került elő. Az udvar nagy részén az árkok a temetkezési szintet nem érték el, sírokat csak a középkori K-i kerengő belterületén tártunk fel. A temetkezések száma öttel emelkedett, így 2009–2010-ből összesen 94 sírt ismerünk a kolostorkertből.

A K-i szárnyba tervezett vizesblokk helyén, az A-051-es helyiségben egy É-D irányú, kőből és téglából felhúzott falat találtunk. Alapjai kibontásával az is valószínűvé vált, hogy a K-i szárny mai falai részben korábbi alapokra épültek. A fal melletti visszatöltött földből faragott kötőredéket emeltünk ki. A K-i szárny mai kerengőjében egy 19. századi betöltési rétegekkel fedett jól megácsolt falépcső nyomait bontottuk ki, ami arra utal, hogy a kora újkorban a helyiséget pinceként hasznosították.

Az udvarban a K-i szárny előtt, azzal párhuzamosan, és a középkori kerengő sarkával egy vonalban vegyes, kő-tégla falazatot találunk. Ezt követve kiderült, hogy a pár sor mélységben megmaradt, laza szerkezetű fal a kerengő K-i szárnyának külső fala. A ma álló kolostorszárny előtt a középkori kerengőfal párját is megtaláltuk, így egyértelműen kiderült, hogy a kerengő K-i szárnya a középkor folyamán létezett és a mai udvarban található. Rábontottunk az udvar ÉK-i sarkában a 2009-ben már megtalált kerengősarokra és falát D-i irányban követve azt tapasztaltuk, hogy a masszív, vastag habarcsba épített falat pár méter után lépcsőzetesen elbontották és némi hiátus után a már említett gyengébb szerkezetű falalap jelzi a kerengő belső oldalának nyomvonalát.

A D-i szárny előtt nem találtunk kerengőre utaló nyomokat, így feltételezhető, hogy a középkori falak a ma álló D-i szárnyon belül találhatóak. Erre utal az is, hogy 1985-ben Hajmási Erika temetkezésre vagy temetkezésekre bukkant a D-i szárnyban.

A Ny-i szárny esetében bizonyítani tudjuk, hogy a középkori kerengő a mai falakon belül van, mert lekövetve a templom előtt futó középkori falakat egyértelműen látszik, hogy azok befutnak a téglából épített barokk falak alá. Így a késő középkori kerengőről megtudtuk, hogy É-i és K-i szárnya az udvarban, a D-i feltehetően, a Ny-i biztosan a mai épületen belül van.

A kolostoron belül, a barokk refektóriumban (A-035-ös helyiség) egy később elbontott, É-D irányú, 222 cm hosszú barokk falat dokumentáltunk a kolostor D-i homlokzatán nyitott bejárat közelében.

A kolostor hajdani udvarában, a belváros rehabilitációja keretében rendezvényter kialakítására került sor, melynek munkálatait szeptemberben kísértük figyelemmel. A telek K-i részén két, nagyjából É-D irányú, kőből és téglából épített falszakasz került elő. A falak mellett és részben az egyik fal alatt lévő gödörből 13–14. századi, impozáns kerámiát bontottunk ki. Ez alapján valószínűsíthető, hogy a két, feltehetően összefüggő falszakasz legkorábban a késő középkor folyamán épült. A K-ról szomszédos Béri Balogh Ádám u. 2. sz. telken feltételezhető a középkori Szent Erzsébet